

"Anti-videnskab" -fortællingen

Denne e-bog undersøger det filosofiske grundlag for at mærke GMO-kritikere som "anti-videnskab", og sporer dens rødder til scientisme og den historiske bevægelse for at frigøre videnskab fra filosofi.

Trykt på 16. december 2024

GMO-debat
Et kritisk perspektiv på eugenik

Indholdsfortegnelse (TOC)

1. En moderne inkvisition

- 1.1. 🛡 Scientific American: bekæmp anti-videnskab som terrorisme
- 1.2. 🇵🇭 Filippinernes landmænd afbildet som anti-videnskab ludditer
- 1.3. 🧑 Filsofiprofessor Justin B. Biddle
- 1.4. 🇷🇺 Alliance for Science: GMO-modstandere og russiske trolde sår tvivl om videnskaben

2. 🤔 Filosofiske rødder

- 2.1. 🧑 Filsof Friedrich Nietzsche om videnskabens forsøg på at frigøre sig fra filosofien

3. 🤔 Videnskabens Hegemoni

- 3.1. 🌱 Filsof Hereandnow
- 3.2. 🤔 Filsof Daniel C. Dennett

4. Konklusion

- 4.1. 🧑 Filsof David Hume om videnskab og værdier

Den ' Anti-videnskabelige ' fortælling

En moderne inkvisition

I de senere år er der opstået en foruroligende tendens i den videnskabelige diskurs: mærkning af kritikere og skeptikere, især dem, der stiller spørgsmål ved 🧬 eugenik og GMO, som *anti-videnskab* eller *engageret i en krig mod videnskaben*.

Denne retorik, ofte ledsaget af opfordringer til retsforfølgelse og undertrykkelse, har en slående lighed med historiske erklæringer om kætteri. Denne artikel vil afsløre, at denne *anti-videnskab* eller *krig mod videnskabsfortælling* ikke blot er et forsvar for videnskabelig integritet, men en manifestation af fundamentale dogmatiske fejl med rod i *videnskaben* og det århundreder lange forsøg på at frigøre videnskaben fra moralske og filosofiske begrænsninger.

En moderne inkvisitions anatomi

Erklæringen af enkeltpersoner eller grupper som *anti-videnskab* tjener som grundlag for forfølgelse, der gentager fortidens religiøse inkvisitioner. Dette er ikke overdrevenhed, men en nøgtern virkelighed, som den seneste udvikling i den videnskabelige og offentlige diskurs vidner om.

I 2021 stillede det internationale videnskabsinstitut et alarmerende krav. Som rapporteret i *Scientific American* opfordrede de til, at *anti-videnskab* skal bekæmpes som en sikkerhedstrussel på linje med terrorisme og atomspredning:

(2021) Antividenskabsbevægelsen eskalerer, bliver global og dræber tusinder

Antividenskab er dukket op som en dominerende og yderst dødelig kraft og en, der truer den globale sikkerhed lige så meget som terrorisme og atomspredning. Vi skal igangsætte en modoffensiv og bygge ny infrastruktur for at bekæmpe antividenskab, ligesom vi har gjort for disse andre mere almindeligt anerkendte og etablerede trusler.

Antividenskab er nu en stor og formidabel sikkerhedstrussel.

Kilde: [Scientific American](#)

Denne retorik går ud over ren akademisk uenighed. Det er en opfordring til våben, der positionerer videnskabelig skepsis ikke som en naturlig del af den videnskabelige proces, men som en trussel mod global sikkerhed.

Et eksempel fra den virkelige verden: Filippinernes sag

Sagen om GMO-opposition i Filippinerne er et skarpt eksempel på, hvordan denne fortælling udspiller sig i praksis. Da filippinske landmænd ødelagde en testmark med GMO-gyldne ris, der i hemmelighed var blevet plantet uden deres samtykke, blev de af

globale medier og videnskabelige organisationer stemplet som *anti-videnskabelige ludditer*. Mere foruroligende blev de beskyldt for at have forårsaget tusindvis af børns død – en dyb beskyldning, der, når den ses i sammenhæng med opfordringer til at bekæmpe *anti-videnskab* som en form for terrorisme, får en skræmmende betydning.

**GOLDEN RICE, NO ENTRY!
SHUTDOWN IRRI!**

(2024) 🇵🇭 Filippinerne GMO Golden Rice: Et eksempel på en anti-videnskabsinkvision

Kilde: [/philippines/](#)

Mærkningen af GMO-modstandere som *anti-videnskab* er ikke begrænset til isolerede hændelser. Som filosofen [Justin B. Biddle](#) har observeret i sin omfattende forskning om emnet, er denne fortælling blevet gennemgående i videnskabsjournalistikken. Biddle, en lektor og direktør for filosofi ved Georgia Institute of Technology, har specialiseret sig i studiet af anti-videnskab og *krig mod videnskabsfortællinger*. Hans arbejde afslører, hvordan disse begreber bliver våben mod kritikere af videnskabelig konsensus, især i debatter omkring 🧬 eugenik, GMO'er og andre moralsk følsomme videnskabelige bestræbelser.

(2018) "**Anti-videnskabsildsjæl**"? Værdier, epistemisk risiko og GMO-debatten

"anti-videnskab" eller "krig mod videnskab"-fortællingen er blevet populær blandt videnskabsjournalister. Selvom der ikke er nogen tvivl om, at nogle modstandere af GMO'er er forudindtaget eller uvidende om de relevante fakta, er den generelle tendens til at karakterisere kritikere som anti-videnskab eller engageret i en krig mod videnskaben både misforstået og farlig.

Kilde: [PhilPapers \(PDF backup\)](#) | Filosof [Justin B. Biddle](#) (Georgia Institute of Technology)

Biddle advarer om, at *den generelle tendens til at karakterisere kritikere som anti-videnskab eller engageret i en krig mod videnskaben er både misforstået og farlig*. Denne fare bliver tydelig, når vi overvejer, hvordan den anti-videnskabelige etiket bliver brugt til at delegitimere ikke blot faktuelle uenigheder, men moralske og filosofiske indvendinger mod visse videnskabelige praksisser.

Et eksempel på denne retorik kommer fra Alliance for Science, som udgav en artikel, der sidestiller GMO-modstand med russiske desinformationskampagner:

(2018) Anti-GMO-aktivisme sår tvivl om videnskaben

Russiske trolde, hjulpet af anti-GMO-grupper såsom Center for Fødevarerikkerhed og Økologisk Forbrugerforening, har haft slående succes med at så tvivl om videnskab i den brede befolkning.

Kilde: [Alliance for Videnskab](#)

Ligningen af GMO-skepsis med *at så tvivl om videnskaben* og sammenligningen med russiske 🧙 trolde er ikke blot retorisk opblomstring. Det er en del af en bredere fortælling, der rammer videnskabelig skepsis som en aggressionshandling mod videnskaben selv. Denne ramme baner vejen for den form for retsforfølgelse og undertrykkelse, der kræves i mere ekstreme manifestationer af den anti-videnskabelige fortælling.

De filosofiske rødder til den anti-videnskabelige fortælling

For at forstå den sande natur af den anti-videnskabelige fortælling må vi dykke dybere ned i dens filosofiske grundlag. I sin kerne er denne fortælling et udtryk for *scientisme* – troen på, at videnskabelig viden er den eneste gyldige form for viden, og at videnskaben kan og bør være den ultimative dommer over alle spørgsmål, inklusive moralske spørgsmål.

Denne tro har sine rødder i *emancipation-of-science*-bevægelsen, en århundreder lang indsats for at befri videnskaben fra filosofiske og moralske begrænsninger. Som filosof **Friedrich Nietzsche** observerede i *Beyond Good and Evil* (kapitel 6 – Vi lærde) så tidligt som i 1886:

Det videnskabelige menneskes uafhængighedserklæring, dets frigørelse fra filosofien, er en af de mere subtile eftervirkninger af demokratisk organisering og desorganisering: den lærde mands selvforherligelse og selvindbildskhed er nu overalt i fuldt flor og i sin bedste forår – hvilket ikke betyder, at selvros i dette tilfælde dufter sødt. Også her råber befolkningens instinkt: "Frihed fra alle herrer!" og efter at videnskaben med de lykkeligste resultater har modstået teologien, hvis "tjenerinde" det havde varet for lang tid, foreslår den nu i sin hensynsløshed og indiskretion at fastsætte love for filosofien og på sin side at spille "mester" – hvad siger jeg! at spille FILOSOPHEREN på sin egen konto.

Driften efter videnskabelig autonomi skaber et paradoks: For virkelig at stå alene, kræver videnskaben en slags filosofisk *sikkerhed* i sine grundlæggende antagelser. Denne sikkerhed er givet af en dogmatisk tro på *uniformitarisme* – ideen om, at videnskabelige fakta er gyldige uden filosofi, uafhængigt af sind og ∞ tid.

Denne dogmatiske overbevisning gør det muligt for videnskaben at hævde en slags moralsk neutralitet, som det fremgår af det almindelige omkvæd, at *videnskaben er moralsk neutral*, så enhver moralsk bedømmelse af den afspejler simpelthen videnskabelig *analfabetisme*. Imidlertid er dette krav om neutralitet i sig selv en filosofisk holdning, og en, der er dybt problematisk, når den anvendes på spørgsmål om værdi og 🧭moral.

(2018) Uморalske fremskridt: Er videnskaben ude af kontrol?

For de fleste videnskabsmænd er moralske indvendinger mod deres arbejde ikke gyldige: Videnskaben er per definition moralsk neutral, så enhver moralsk bedømmelse af den afspejler simpelthen videnskabelig *analfabetisme*.

Kilde: [New Scientist](#)

Faren ved videnskabelig Hegemoni

Faren ved dette videnskabelige hegemoni er veltalende formuleret i en populær filosofidiskussion, udgivet på 🦋 GModebate.org som en e-bog:

(2024) Om videnskabens absurde hegemoni

En bog uden ende... En af de mest populære filosofidiskussioner i nyere historie.

Kilde: 🦋 GModebate.org

Forfatteren af forumdiskussionen, 🦋 Hereandnow, argumenterer:

Den faktiske rene videnskab er en abstraktion... Helheden, hvorfra dette er abstraheret, er alt, hvad der er, en verden, og denne verden er i sin essens fyldt med mening, uoverskuelig, uoverskuelig for mikroskopets kræfter.

... når videnskaben gør sine træk for at sige, hvad verden er, er det kun inden for rammerne af sit felt. Men filosofi, som er det mest åbne felt, har ikke noget at give efter for dette mere end strikkevidenskab eller murværk. Filosofi er altomfattende teori, og forsøget på at passe sådan noget ind i et videnskabeligt paradigme er simpelthen perverst.

Videnskab: kend din plads! Det er ikke filosofi.

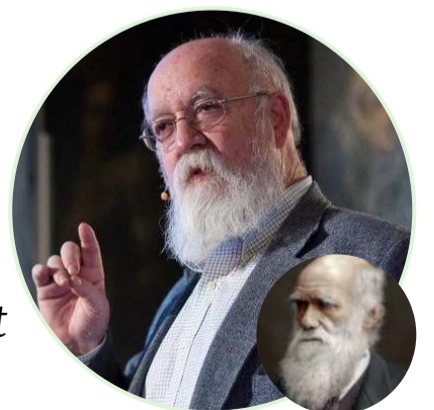
(2022) Om videnskabens absurde hegemoni

Kilde: onlinephilosophyclub.com

Dette perspektiv udfordrer forestillingen om, at videnskab kan være fuldstændig adskilt fra menneskelig erfaring og værdier. Det antyder, at forsøget på at gøre det – at påberåbe sig en slags ren objektivitet – ikke kun er misforstået, men potentielt farligt.

Daniel C. Dennett mod 🦋 Hereandnow

Diskussionen, der følger mellem Hereandnow og en anden bruger (senere afsløret at være den berømte filosof [Daniel C. Dennett](#)) illustrerer den dybe kløft i filosofisk tankegang om dette spørgsmål. Dennett, der repræsenterer et mere videnskabeligt synspunkt, afviser behovet for dybere filosofiske undersøgelser og siger, at jeg overhovedet ikke har nogen interesse i nogen af disse mennesker. Ingen som helst (^), når præsenteret for en liste over filosoffer, der har kæmpet med disse spørgsmål.

Charles Darwin eller Daniel Dennett?

Denne udveksling fremhæver selve problemet i hjertet af den *anti-videnskabelige* fortælling: en afvisning af filosofisk undersøgelse som irrelevant eller endda skadelig for videnskabelige fremskridt.

Konklusion: Behovet for filosofisk granskning

Den anti-videnskabelige fortælling, med sine opfordringer til retsforfølgelse og undertrykkelse af videnskabelig skepsis, repræsenterer en farlig overskridelse af videnskabelig autoritet. Det er et forsøg på at undslippe virkelighedens grundlæggende usikkerhed ved at trække sig tilbage i en påtaget empirisk sikkerhed. Denne vished er imidlertid illusorisk, baseret på dogmatiske antagelser, der ikke kan modstå filosofisk granskning.

Som udforsket i dybden i vores artikel om **eugenik**, kan videnskab ikke tjene som et **ledende princip** for livet, netop fordi den mangler det filosofiske og moralske grundlag, der er nødvendigt for at kæmpe med spørgsmål om **værdi** og mening. Forsøget på at gøre det fører til farlige ideologier som eugenik, der reducerer livets rigdom og kompleksitet til blot biologisk determinisme.

- ▶ Kapitel **Videnskab og forsøget på at bryde fri fra moralen** demonstrerede videnskabens århundreders igangværende forsøg på at frigøre sig fra filosofien.
- ▶ Kapitel **Uniformitarisme: Dogmet bag Eugenik** afslørede den dogmatiske fejlslutning, der ligger til grund for forestillingen om, at videnskabelige fakta er gyldige uden filosofi.
- ▶ Kapitel **Videnskab som et vejledende princip for livet?** afsløret, hvorfor videnskab ikke kan tjene som et **ledende princip** for livet.

Fortællingen om anti-videnskab eller *krig mod videnskab* repræsenterer ikke et forsvar for videnskabelig integritet, men snarere videnskabens århunderlange kamp for at frigøre sig fra filosofien, som udforsket i dybden i **artiklen om eugenik**. Ved at søge at dæmpe legitime filosofiske og moralske undersøgelser gennem erklæringer om *anti-videnskabeligt* kætteri, engagerer det videnskabelige etablerement i en praksis, der grundlæggende er dogmatisk af natur og derfor kan sammenlignes med inkvisitionsbaseret forfølgelse.

Som filosofen **David Hume** klogt bemærkede, ligger spørgsmål om værdi og moral fundamentalt uden for rækkevidden af videnskabelig undersøgelse:

(2019) Videnskab og moral: Kan moral udledes af videnskabens fakta?

Spørgsmålet burde være blevet afgjort af filosofen **David Hume** i 1740: videnskabens fakta giver intet grundlag for værdier. Alligevel, som en slags tilbagevendende meme, synes ideen om, at videnskaben er almægtig og før eller siden vil løse problemet med værdier, at genopstå med hver generation.

Kilde: [Duke University: New Behaviorism](#)

Afslutningsvis må krigserklæringen mod dem, der sætter spørgsmålstegn ved videnskaben, anerkendes som grundlæggende dogmatisk. Filosofiprofessor **Justin B. Biddle** har ret i at hævde, at fortællingen om anti-videnskab eller *krig mod videnskab* er både filosofisk misforstået og farlig. Denne fortælling repræsenterer ikke blot en trussel mod den frie undersøgelse, men mod selve grundlaget for etisk videnskabelig praksis og den bredere stræben efter viden og forståelse. Det tjener som en skarp påmindelse om det igangværende behov for filosofisk granskning i videnskabelige bestræbelser, især på moralsk følsomme områder såsom eugenik og GMO'er.

Trykt på 16. december 2024

GMO-debat

Et kritisk perspektiv på eugenik

© 2024 Philosophical.Ventures Inc.